Број 212 У Новом Саду у уторак 24. септембра 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за празником.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 нот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Оснујмо „Српску Школску Матицу“!

Наш положај у земљама круне светог Стевана је врло тежак. Истина трпи српски народ у Отоманској Царевини од љутог ханџара арнаутског, у окупираним земљама Босни и Херцеговини ево већ пуних двадесет година трпи Србин сваке муке, затварања, глобљења и прогањања, па није ни у Приморју боље, но ипак је наш положај у овим крајевима понајтежи. Сад већ можемо много боље проучити задње вандалске догађаје у Загребу, јер нас дели већ неколико седмица од тих догађаја, па можемо боље испитати узроке, који су довели до оних догађаја. Па заиста морамо се згражати и они страшни дани и ноћи све нам страшнији изгледају. Ти догађаји најбоље илустрирају наш положај у земљама светог Стевана.

Нека нам они вандалски догађаји у Загребу донесу и користи. Они нам казују, да ми морамо почети на свима пољима још енергичније радити. Ми ћемо рећи у неколико речи о једној понајпотребнијој установи.

Смисао за економско подизање нашег народа и за његову организацију је ухватила корена готово свуда. Привредне задруге се свуда подижу. Најбољи је доказ за тај успех, што је непријатељ први метак избацио баш на наше просветне и привредне установе.

И ми не смемо с ума сметнути врло важно и понајважније питање за развитак једног народа, а то је просветно питање.

Просветно питање за нас у карловачкој митрополији је једно од најважнијих, то мора свако признати, ко познаје наш географски положај, ко познаје прилике српског народа у околини Будимпеште и Сентандрије, па онда северног Баната. На многим местима је у Угарској у питању наша народна егзистенција. Па онда пређимо у Хрватску и Славонију, сетимо се наредаба највиших власти, оне нас отворено називају Власима, а шта тек онда раде они мањи чиновници, а шта раде учитељи по средњим и основним школама, то знамо и ми из искуства. Срби по тим школама нису Срби, него или Власи, како су названи од свих другова без разлике вере и народности, или грчко-источњаци, како се називају од управе завода и од наставника. Но народно-црквени сабор нек се сети оне Српчади, па нека једанпут реши ово питање коначно те да то решење буде свето, а не да нас назива како је коме воља.

Школа је најбољи чувар нашег народног опстанка. То су увиђали и наши преци. Та зар нису они тражили то исто, што и ми данас тражимо. Наше данашње петиције нису ништа друго него тражење нашег права, које смо добили преласком нашим у ове крајеве концем седамнаестог века и — даље.

Наши српски народни црквени сабори су увек радо потпомагали просвету, но често пута су његове одлуке баш у овом питању неиспуњаване.

Противник добро зна како ће нас ослабити, он нам одузима школе.

Но много је крива и наша немарност, крив нам је и противник који нас напада, али много више смо ми криви, који му то допуштамо. Па нарочито последњи деценији деветнаестог века пружају нам врло жалосну слику. Место да су се отварале нове школе, било је већ дотле дошло да Саборски Одбор није марио, да се укину наше српске народне више девојачке школе Бог зна, шта би до данас било да не дође до сабора, да радикална странка не уђе као победилац у сабор а онда и у Саборски Одбор и друге автономне власти Задња седница Школског Савета нам пружа довољно доказа.

Но њива наша, наша автономија годинама је врло рђаво обрађивана, много је ту корова па и радикална странка макар како радикално крчила тај коров плод неће зиног рада неће се моћи тако брзо опазити. Јер рђаво финансирање са нашим народним добрима криво је, да се сада морамо задовољити са чувањем онога што имамо, јер шта би вредило оснивати нове школе а не моћи ни оне издржавати које имамо. (Биће крај и рђавом финансирању. Пр. ур. „Заставе“.)

Пре десет година је основао патријарх Георгије у Карловцима Фонд св. Саве позвао је народ да и он припомогне тај фонд, народ се није одазвао готово никако, јер прошлост патријархова није му давала гаранције куда би тај његов (народни) новац отишао.

Већ смо ми тако ниско пали да су они Срби из будимске дијецезе морали примити помоћ од једног творничара из Осека, да он са продавањем шибица потпомаже наше школе. Но то је све још само потпомагање још оних старих школа које наши стари основаше но не за подизање нових.

Шта нам преостаје? Дванаести је час. Оснујмо „Српску Школску Матицу“ па била она у Новом Саду или у Карловцима. Оставимо у таком важном питању код куће наша политична начела. Ова ствар треба да је опћа народна. Ту треба да је сељак поред великаша, чиновник покрај свећеника, трговац, занатлија сви заједно. У нашој српској школи сви смо једнаки. Кров над нашом кућом горе. Наредба министра Влашића свима нам је позната. Познат нам је и покрет у наше браће Срба у Приморју који прошле године основаше „Српску Зору“ у Дубровнику, па већ повереници скупљају прилоге и у жалости и у радости сећају се они свог мезимчета и то сви Срби без разлике вере.

Пре три месеца основаше Срби у Босни и Херцеговини „Просвјету“ друштво за ширење просвете и то подизањем школа, помагањем учитеља и деленьем потпоре сиромашним ђацима Србима свих трију вера. Па за ово кратко време броји „Просвјета“ преко 500 чланова, 10 добротвора и близу 100 утемељача. Па како јавља орган Срба римокатолика „Dubrovnik“ већ ће се сад расписати стечаји за штипендије.

Не смемо ни ми оклевати у питању је опстанак нашег народа и ми морамо све принети на олтар наше народне просвете. Та ено Хрвати имају „Družbu sv. Ćirila i Metoda“ за подизање хрватских школа у Истри, па од оних ситних прилога који се добију од продаје друштвених шибица, друштвене ракије (и то раде!) и приловима преко новина. Сам „Obzor“ је послао до сад ове године 6830 круна а где су други листови.

Нећу да спомињем чешку „Матицу Школску“ у Прагу која има по свима хотелима, трговинама и др. железне сандучиће у који се бацају новци. Немци зазиру од рада ове чешке установе, па упућују своје да се угледају на Чехе.

ПОДЛИСТАК.

ЊИХ ДВОЈЕ.

У купатилу Р. је било искупљено на стотине и стотине гостију са свију страна наше отаџбине, па је било и странаца. Особито је био леп број гостију из балканских држава у своме народном оделу и са својим изузетним држањем. Па све се то сваки дан састајало на кисељаку у шуми, на мочари, перивоју и т. д. те је пред човека изилазила ванредна слика. То је била у истини једна целина, која је као такова, на човека утицала, али то је била целина, која је била састављена из појединаца. Ти су се грдно разликовали један од другога по изгледу, по осећају, по тежњама, по говору и мислима. У свима тима правцима ишао је сваки тај својим путем, и сваки тај пут, био је један од другога далеко, далеко . . . Па ипак се то све сложило у купатилу у једну целину, све је руководила једна мисао, да се поврати изгубљено здравље.

Није чудо, што је сваки од тих гостију обраћао своју пажњу на оно, што га је интересовало и што му се допадало. Једни су обраћали сву своју пажњу кисељаку извору и хтели су, да му у његову утробу завире и да му његову тајну проуче. У тој вери су живели, али су веровали и то, да би онда пре нашли оно, што их је на тај извор довело, да би пре нашли лека својој болести. Можда је и та њихова вера само једна врста болести, али, тек то стоји као истина, па се против тога ништа не може. Трећи су уживали у красном зеленилу, шуми, чистоме зраку, четврти у веселом друштву. Дакле све само шаренило, а то је оно, што човеку у свакој прилици пружа забаве и поуке, јер је живот отворена и поучна књига . . .

Но ипак изузимале су се две шаре између овога шаренила, два створа, који су на себе привукли велику пажњу. Они су постали бар у неколико центар посматрања, па у неколико и центар проучавања, па они су то у пуној мери и заслужили. То беше младо девојче на извору, које је пунило чаше гостима са кисељаком, а име јој беше Марија. Друго беше једно мало слушче из Херцеговине, које је тамо дошло са својим господаром, богатим трговцем, а звао се Милован. Дакле доста незнатна два друштвена изданка, у тако великоме свету, па и опет су привукли на себе велику пажњу.

Марија је била осредње и врло лепо развијено девојче. По пореклу је била словенскога порекла из Штајерске. Па најрађе је говорила својим језиком, а до крајности је била одушевљена за свој народ, па то она није тајала. Облачила је вазда народно одело: лаке исечене ципеле, кратку и обичну сукњицу, чисту припрегачу, белу кошуљу, која је до лаката само ишла, и исечен пруслук. Ово одело у многоме наличи на наше народно одело, а то је поново важан доказ, да смо сви били једно, но за сада то оставимо . . . Иначе је ово девојче било до крајности: чедно, поштено, савесно и верно, па су јој били поверавани разноврсни послови и то је све најсавесније било извршено.

Но ово девојче је скретало на себе пажњу и својом спољашношћу. Имала је густу косу кестенасте боје, која је вазда била красно очешљана и у скромне витице увијена. У коси је вазда имала само по један цветак и ништа више, а то јој је јако доликовало . . . Имала је велике и као небо плаве очи, које су вазда биле зачињене нежном сузном светлошћу. Но из којих је извирала мудрост и одлучност, те је тако свакоме одређивала правац о мишљењу о њој самој. То је многога потискивало у границе пристојности, а то је много значило.

Млађани Херцеговац је био узорит дечко по свом телесном саставу, а и по своме држању. По овоме не би нико рекао, да је он тек обично слушче, него би га сваки држао за друго што Он беше увек одлучан, поносит, одважан и истинит до крајности. Говорио је кратко и одлучно, наравно српски, и ти су говори били пуни морала и мудрости. Једном речи, то беше узорито момче у свима тима

Шта нам је наша немарност донела сетимо се само Панчева те наше некадашње Шпарте, данас смо тамо остали без основних школа. Немарност наша је крива да не добисмо српске гимназије у Вел. Кикинди и Панчеву а како, познато је већ сваком, нећу да дирам у старе ране.

Сав досадашњи рад показује нам како не треба више да чинимо.

Па ко да поведе прву реч? Ми мислимо „Савез добротворних задруга Српкиња“ у Новом Саду. Да он, јер српска мати треба да се брине за своју Српчад, да га води српским путем од колевке до српског забавишта, кроз српску основну школу и српску гимназију до универзитета. Ово велимо јер познајемо Србе лечнике, Србе одветнике, чиновнике по горњој Угарској који не знају свој матерински српски језик. Школа их је одродила. Па онда још и то да је потурица гори од Турчина.

Српска омладина помоћиће овај покрет заједно са читавим српским народом у карловачкој митрополији.

А можда ко сумња у успех? Тај чини смртни грех. Та Србин је увек трпео за своју народну просвету сваковрсне муке. откидао је увек од својих уста да принесе на олтар народне просвете.

Наћиће се и родољубивих српских руку само почнимо, не чекајмо!

Потомци наши нека нас не куну ради нашег немара и наших недаћа.

Млад.

Др. Крамарж о приликама у Аустрији.

У последњој свесци „Национал Ревиев“-а износи познати младочешки заступник и политичар др Крамарж пред енглеску политичку јавност важност чешкога питања. У чланку „Европа и чешко питање“, разлаже др. Крамарж, како ческо питање није ни пошто плод романтичке сентименталности, него претешко питање за опстанак Аустрије, па по том и питање и за све европске државе. Оно је питање: има ли Немачка постати фактички светском велевлашћу или остати културном светском империјом, о каквом је сањао цар Вељем, држећи свој говор у Ахену.

Отпорна снага, културни и материјални развој чешкога народа основни су услов да се одржи велевласни положај и потпуна неодвисност монархије. Чешки је народ само предњак у борби велике већине аустријскога становништва против умотне премоћи Немаца и против тежња немачких странака за што теснијим политичким везама с немачком царевином, што би значило конац самосталности и хисторијскога положаја монархије.

Чешко језичко питање није ништа друго, него питање Немачке, или ненемачке Аустрије. Кад би се испунио немачки захтев о узакоњењу немачкога државнога језика, присиљене би биле ненемачке народности на учење немачкога језика, а код неаустријских Немаца морала би сама од себе настати мисао о сувишности двеју немачких држава.

У Бечу неће да схвате, да су две немачке државе немогуће и да би немачка Аустрија морала доћи пре или после до нераздељива сједињења с осталом Немачком, у којој има премоћ пруска Немачка, и где би Аустрија морала да изгуби своју сувереност.

Аустријска бирократија, претежно немачка, подупире германизацију, јер јој је то лакше, лагодније, и осигурава јој премоћ у држави. На другој страни против пангерманске политике с „Los von Rom“, насто ји се у одлучујућим круговима наћи лека у католичко-клерикалној политици Али баш би та клерикална политика, по мнењу дра Крамажа, приморала к прелазу у немачко радикални табор и оне Немце, који су остали верни монархији, а немачка би политика присилила ненемачке народности да се пасивно држе према неодвратној судбини државе.

Централизам и германизација највећи су непријатељи монархије, а управо бој против тих двају непријатеља Аустрије чини један од главних дела програма чешкога народа.

Разложивши у кратко развој чешкога државнога права од године 1526. до шестдесетих година 19. столећа, истиче др. Крамарж, како је државноправни положај чешкога народа претрпео тешке ударце тек за последњих 40 година. Праведним захтевима чешким противи се највише устав од године 1862. и 1867., али Чеси нису тај устав признали, па се поуздано надају, да ће доћи дан, кад ће извесни кругови бити радосни, да постоје чешка хисторичка права и биће захвални онима, који нису никада изгубили веру у та права.

Да тај устав не зајамчује Аустрији миран опстанак, види се и по томе, што садањи парламенат не може да испуњава задатке, који му припадају. Опструкција је управо заслугом Немаца постала легитимним парламентарним оружјем сваке мањине. Тогаће се оружја морати латити и Чеси, ако се не изгладе неправда којаим је нанесена укидањем језичких наредаба. Садањи је парламентарни мир само мир пред олујом.

Положај се монархије у задње време ипак променио. Тројни савез није оно што је некад био. Беч се почиње еманциповати од Берлина. Тројни савез био је једно време изласком у невољи, али сада је већ време, да се читава зграда аустријске политике измене и постави на нове модерне темеље.

Код те обнове аустријске политике појачање немачке позиције значило би само сметњу тому преокрету. Аустрија је стара али би још увек могла да започне нови живот, крепак и снажан, кад би се озбиљно дала на решење чешкога, а с тиме има народноснога питања у монархији у опће. Тај проблем морала би да реши на основу подпуне равноправности према свима народностима, а такова би Аустрија била најбоље јамство за очување европскога мира.

Политички преглед.

Поравнање. Најновија вест из Будимпеште јавља, да се ни при данашњем преговарању угарских и аустријских министара није постигао споразум у питању поравнања. Преговарање је прекинуто; аустријски министри се данас довече враћају у Беч. Угарски министар-председник Сел још данас иде у Беч да поднесе владару извештај. У политичким круговима се питају шта ће сада бити. Да одступи једна ил друга влада, аустријска ил угарска, ипак се питање о поравнању не би могло до одређеног рока решити. Новој би влади тек требало времена да уђе у те ствари. И нови преговори између Керберове и Селове владе закашњени су. Сабор се угарски отвара за два дана, а и питање о поравнању требало је бар до сада решено бити. — Вест ова стигла нам је при завршетку листа, с тога ћемо у сутрашњем броју опширније проговорити о њој.

Крвави метежи у Старој Србији и Македонији. О сукобу, који се недавно десио између Арбанаса и редовне војске, стигао је из Митровице овај извештај: Пошто су људи Мустаф-агини покварили железничке шине у близини Вучитрна, они су се сутрадан, 7 о. м, повукли у село Копривy, где су тога целог дана били на окупу. Шемси паша, војни командант пошље одмах 500 војника, који опколе Копривy, али се незна по чијем упуту — можда и обманути диверзијом Арбанаса — војници напусте Копривy и оду те опколе село Брабаниће, мислећи да су кривци у томе селу. Међутим, опсађени Арбанаси изиђу за то време из Копривe, заузму једну згодну бусију, нападну на војнике, тројицу убију, двојицу ране, ране такође и једног официра и отму до 50 Маузерових

правцима и то му је углед подигло. Он је био предмет велике пажње, па то је све, а то је и заслужио.

Иначе је он обраћао на себе пажњу и својом спољашношћу, па је много млађано срце почело јаче куцати, при погледу на ово лепо момче. Био је у народном оделу које му је красно прирастло уз лепо развијено тело. На глави је имао малу капицу испод које су се спуштали густи праменови црне косе. Имао је црне и светле очи као неке жеравице, које су биле чисто увучене испод ведрог чела и руменога лица. Гариле су га науснице, које су тек обележиле, свој траг, па му ванредно доликовале. На руменим уснама му се вио благ осмејак, који никако није реметио његову озбиљност и његово достојанствено држање...

Испочетка су Милован и Марија ишли засебним путевима, па је свако за себе било центар пажње радозналога света. Но како је Милован сваки дан до кисељака пратио свога господара, па му он додавао чашу с киселом водом, па се сваки дан виђао с Маријом. Кад год би им се сусрели погледи, то је Милован у плавоме оку лепе Марије сагледао нов свет и нов живот. И нехотице би му појурила крв у лице и он би се лако уздрхтао. Тада би му по недрима пробила нека мила струја, па би се необично осећао. Кад год би пак примио чашу од Марије, те кад би им се руке додирнуле, Марија би се уздрхтала и што но веле крв би је облила по лицу. Обоје су се сами осуђивали због такога мекуштва, заверавали се у себи да ће све то избегавати, па су опет од срца желели да се што чешће могу ма и само видети. То су оне муке, које трпе млађана срца кад дође време да промену груди... Милован је свако јутро једва чекао да се нађе на извору и да му се поглед сретне са погледом лепе Марије. Марија је кришом погледала на ону страну откуда је Милован долазио, па кад би га спазила, она би се увек уздрхтала... Нигда не рекоше једно другом ни речи, али кад би им се погледи срели то су једно другом све рекли. Но Марија је постала још тишија, а Милованова бујна природа била је у неколико зауздана. Марија је мање говорила, а Милован би се често замислио и поглед би му тумарао, далеко, далеко...

Тако је то ишло из дана у дан, па су ти дани за ове млађане душе били тежи и тежи. Да их је ко питао: шта им је тешко, то они не би знали рећи, али је у истини тако било. И тако су пролазили дани један за другим, па се ближио и онај дан кад је Милован морао поћи са својим господаром у кршну Херцеговину за којим му је срце било дан и ноћ, куда га је вукла чежња, а куда га је упућивао српски понос као што је он говорио кад је поведена реч о његовој љубљеној домовини. Но он је баш с тога мислио да мора испунити свету дужност наспрам свога срца, да мора бар коју реч прозборити са Маријом. Што је намислио, то је и учинио одважно и искрено, као што сину кршне Херцеговине и приличи. Подигнутом главом приступио је Марији кад је на кисељаку сама била и јасно рече:

— Помози бог Марijo!

— Здраво, одговорила је она.

— Дошао сам да те ословим српски, па ме почуј: Ја те, добра девојко милујем, јако, српски... Па знај, да је мој завичај парче раја, а мој српски род, род самих сокола, моја вера је чиста светиња. Пођи самном у тај крај, у тај рај, буди Српкиња, прими моју веру па ми буди љуба... У томе је ухватио њену белу руку и стиснуо херцеговачки, јуначки. Марија се била уздрхтала, крв јој је појурила у лице, но брзо се прибрала, те рече:

— Мој завичај, моја вечито зелена Штајерска је заиста парче раја, мој род је стари племићки род, моја вера је јединоспасавајућа. Остани, ту прими моју веру па ћу ти бити љуба, а једна Штајерка зна своју реч одржати.

— Марijo! Је ли то твоја последња реч?

— Јесте!

— Онда збогом!

— Збогом!

Милован је још једном погледао Марији у очи, погледи су им се срели, и то беше жив, чедан и мио поглед којим је све речено... Милован је као оно јелен прискочио и као муња Марију нежно и врело пољубио, па онда одскочио и кликнуо.

— Збогом!

Тако се растадоше њих двоје...

С. А.

пушака од војника. Од Арбанаса није нико ни рањен ни погинуо.

Шемси паша чувши за то, пошље одмах другу војску, с три топа, која опколи Коприву, отпочне је бомбардовати и за кратко време сравни је сву са земљом Људских жртава није било, пошто су становници раније напустили село. Одатле војска оде на село Брабаниће, те и у њему топовима запали неколико кућа. Арбанаски разбојници побегли су одмах у Дреницу и отуда претили да ће железничке шине непрестано кварити све дотле, док се не пусти из скопскога затвора Елез ага Мустафић и док се не смени Шемси-паша. Да они своју претњу не би остварили отишао је 14. о. м. Шемси паша у Дреницу са четири батаљона војника и шест топова. Међутим побуњеници су отишли из Дренице и главна маса налази се сад у селу Преказу, а с њима је и Мустафа-ага из Митровице. Шемси паша је сад отишао тамо или да их лепо склони да се разиђу и главне му кривце предаду, ил их нападне.

Шта је Шемси-паша у Дреници и Преказу учинио још се не зна, али се зна да су Арбанаси веома преплашени. По следњих дана нема зулума на Косову и у митровачкој нахији. Чак се и то догодило да 13. о. м. ни један Арбанас није дошао оружан на пазар у Вучитрн, што се до сада никад запамтило није. Чак је и Иса Бољетинац нудио оружану помоћ кајмакаму митровачком против Мустафа-аге. Налазећи се сада у теснацу овај подмукли зликовац жели да испољи своју оданост цару, не би ли му се тако кривице опростиле, па још и какав бимбашлук подарио!

Овај случај сукоба Арбанаса с турском војском најбољи је доказ, да Порта с мало војске и одлучности може кад год хоће да држи Арбанасе на узди Само је потребно да она то хоће.

Из Софије јављају: На мађедонском митингу сад у недељу изјавио је Михајловски, да је у Битољу и Касторији букнуо устанак. Митинг је донео резолуцију, у којој се позивају велике силе, а нарочито Русија, да посредују у корист Мађедоније. — Из Софије јављају „Фосовим Новинама“: У овдашњим мађедонским круговима је устанак у срезовима битољском и касторском веома озбиљан. Под пуковником Јанковим има до 3000 бораца. Усташи су посели све стратегиске важне тачке. Они смерају на то, да заузму Битољ. Не ка оделења улогорила су се на оближњим висовима. Продирање Арнаута ка Битољу устаници су спречили. У околини Охрида прекинут је сваки саобраћај. Михајловачка „Реформа“ отворено проповеда револуцију.

Седница Саборског Одбора

19. септембра.

Наређено је да се дужницима мировинског фонда у горњо-карловачкој епархији задржава месечна отплата по правилнику.

Пожурена црквена општина у Сомбору да поднесе извештај о легату оставине пок. М. Димитријевића.

Стеван Ћосић правник послао 1000 К као прилог за св. Савски фонд, као успомену на својег стрица Уроша. — Узето на повољно знање и изриче се захвалност.

Код издавања залишних сесија решено је да се накнадне понуде само онда имају уважити, ако се и вадијум потребни положи. и одобрено је више закупних уговора које на 1 а које на 3 године.

Фишкал овлаштен да упути фелдварску општину ради дужне закупнине.

После подне.

Одобрено више хипотекарних зајмова, којих су молбе накнадно стигле.

Архидијецазални адм. одбор подноси извештај о оставини покој. архимандрита Платона Телечког. Оставина је износила преко 33.000 К пошто је трошкова било преко 5.000 К остаје чисто око 28.000 К. Од овога иде 13.000 у коренити иметак и близу 15.000, остаје као заклада за зидање манастирске цркве. Кућа у Неузини остављена је као порохијски дом.

Ради евентуалног прекупа манастирске штампарије бира се др. Миша Махајловић, народни секретар и главни књиговођа да прегледа рачуне и предлог спреме.

Неки манастирски рачуни од 1897. до 1899. одобрени а многи од 1896. до 1900. враћени на допуну. Скоро $^4/_5$ манастирских рачуна неодобрени а тек $^1/_5$ узето на знање.

Уток Арпада ђике да буде опроштен од плаћања парохијала одбијен. Уток др. Марјановића против решења адм. одбора одбијен и наређен нови избор $^1/_4$ скупштинара у Панчеву. Наређен нов извиђај у погледу повишења на вишу класу парохије у општини Кленак.

Уток црквене општине у Бешци у погледу паушалног плаћања штоле одбијен, јер се коси са решкриптом. Јова Војновић из Шида подноси пријаву против одбора који управља закладом Ђорђевића, јер не даје никад рачуна. Ова заклада представља знатан иметак те је наређен најстрожији извиђај преко админ. одбора архидијецезалног.

Поводом молбе Јована Ђуричића из Руме у предмету одузимања црквене свести наређено, да се добаве сви потребни списи па онда да се поднесе на решавање.

Извештај ратне архиве у Бечу, којим се јавља да су спремљени сви списи који се односе на манастир Ходош, узет на знање и изасланик др. Миладиновић изјављује да ће што пре у Беч отићи. —

20. септембра 1902.

Од најважнијих предмета решени су:

После спроведене дисципл. истраге подељен је укор једном чиновнику фондовском ради самовољног недолажења у звање.

Није уважена представка епарх. скупштине пакрачке, да се из неприкосновеног фонда наплаћују дневнице и трошкови члановима епархиских одсека.

Закључке епарх. скупштине пакрачке о креирању протопрезвитерата, о измени §. 27. мировинске уредбе за свештен. удов. фонд, као и преставке исте скупштине, па и свештенства протопрезвитера беловарског, и свештенства горњо карловачке епархије у погледу дотације свештенства одлучено употребити при предлогу за законодавни рад.

Непотврђене уредбе: школска и о дотацији свештенства из год. 1892. употребити при законодавном раду. Потврђене одлуке епарх. админ. одбора, да се парохија у Баранди из I. разреда спусти у II.

Неколико општина моле, да им се поврате залишне сесије. Одговорено им је, да ће им се повратити, кад се креирају на ново укинуте парохије.

Арадска црквена општина моли, да се опет постави епископска столица у Араду и да се тражи ревиндикација манасттира Ходоша. Прва молба узеће се у обзир при стварању нове организације, а друга беспредметна, јер се о томе већ ради.

Одређено је, да пароси имају право на канцеларисјки-писарски паушал и то они I. и II. класе у своти од 50 кр.; III. и IV. класе на 40 кр.; а V. и VI. класе на 20 кр.

Проф. А. Сандић поднео је предлог да се испита чија су и како су уписана она нар. црквена добра српска у Коморану, Ђуру, Вацу, Мишколцу и т. д. где Срба више и нема. Одлучено је, да о том тачан извештај поднесу дотични административви одбори.

Представка Школског Савета о оснивању интерната при препарандијама остављена за стварање Школске Уредбе.

Бечкерек моли, да се темишварско владичанство раздели, те да се једно владичанство креира у Вел. Бечкереку. Употребити при стварању организације.

Вел. Бечкерек моли, да се реактивира неправилно под залишну узета сесија; издато на проучавање др. Ж. Миладиновића. Молба Алекс. Стојковића администратора у Сочи, против оддуке Адм. Одбора, да администратори парохија сами продају сесију у закун, уважена у толико, да ју могу давати у закуп, али нипошто они новац примати него црквена општина.

Батања одбијена својом молбом да смањи плату свештенству своме него изискати извештај адм. одбора.

Избор народног црквеног тајника да знања стави митрополиту патријарху, а тако исто инкомпатибилитет чиновника овима до знања.

21. септембра.

Ради благодарениј у славу Превишњег имендана Њ. Величанства коме су присуствовали сви чланови саборског одбора почела је ова седница у 11 сати пре подне.

Патријарх извештава да је министар одредио 8. окт. по нов. за предају текелијиног фонда под управу Саборског Одбора, те закључено известити о том др. Вл. Манојловића као овостраног изасланика.

Одлучено да се испишу стечајеви у „Застави“, „Срп. Сиону“ и евентуално у „Србобрану“ на сва чиновничка места код митрополитски власти осим: секретара, главног и другог књиговође и благајника. Народно црквеном тајнику је дозвољено, да може ове сесије као посланик бити на земаљском сабору у Загребу.

Одлучено да се од 1. јануара издаје званичан лист „Српски Митрополијски Гласник“, у ком ће се штампати само извештаји свију митрополијских и епархијских власти, статистика митрополије све нормативне наредбе митрополијских и епархијских власти, као и стечајеви и огласи истих.

Закључено да се одржи ванредна седница Саборског Одбора 28. октобра (10. новембра) о. г.

Да се по одлуци Сабора поделе фишкалати на угарски и хрватски и славонски, и да се до коначног попуњења агенде фишкалатске за Хрватску и Славонију повере др. Ђ. Красојевићу и то од 15. октобра п. р. Поверено поп Божи Поповићу и др. М. Политу да испитају и спреме предлог, како да се оснује автономно обезбеђење народно црквених. зграда митрополије од пожара.

Одлучено да се одржи лицитација за набаву намештаја у народном дому.

Уважене некоје молбе за припомоћ по препоруци саборској удовама свештеничким.

Примљен извештај изасланика Саборског Одбора Саве Стојаковића и др. Стеве Јовановића о шконтрирању касе народних фондова.

Касирана одлука Адмнистративног Одбора бачког, а уважен уток црквене опћине суботичке против исте, ради избора руководатеља стипендијском закладом Остојић Зозуковом.

У ствари закупа земље Трандафила одлучено, да се неможе давати у подзакуп, и дозвољено, да у место црног угара може окренути земљу под зелени угар, осим последње године закупа.

Др. Мушицки извештава о своме изаслансту у архиву будапештанску, те подноси нађена документа у оверовљеном препису.

Осим ових ствари решене су и још врло многе друге ствари природе личне или мање важне.

Позив на претплату.

Са 1. октобром 1902. ступа „Застава“ у четврту **овогодишњу четврт, а излазиће** као и до сада **6 пута недељно,** а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа, могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају, да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ народне бројеве од петка Ти бројеви се удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње а на три месеца 1 круна

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње. 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 погура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се ником **несме** давати на вересију.

У Новом Саду, 10. септембра 1902.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“

Вести из места и са стране.

О арнаутлуку у Загребу. Московско словенско отштество одржало је одборску седницу и изрекло је свој суд о арнаутлуку у Загребу. После говора друштвеног председника И. Спиридовича, који је оцртао варваризам почињен против Срба у Загребу, одбор друштвени је једнодушно донео ову резолуцију: „Браћо Хрвати“ „Московско словенско општество дуго није могло веровати, да сте ви, као једнокрвна браћа, могли поновити у XX. веку вартоломејску ноћ и онако нечовечно и варварски насрнути на своју браћу загребачке Србе, који су били остављени без икакве заштите. Је ли могуће да сте ви могли заборавити, на дужност човечности, на дужност заједнице, на дужност љубави и слоге?! Је ли могуће, да ви уображавате, да сте ви кадри сами, без осталих Словена, остварити своје словенске идеје; а не видите, да сте баш ви свуда опкољени непријатељима Словена?! Шта сте замишљали онда у ономе моменту, када је тековина Ср-

ба загребачких отмицом и пљачком уништавана, шта сте замишљали, када је братоубилачка рука ваша насртала на живот своје браће Срба! Ето ти тужни гласови и гнусна дела продиру вашу душу и збуђују наше словенско осећање, нас, вашу старију браћу Русе, и ми не можемо разумети и схватити ваше поступке и гнусна дела извршена у добу, да добу словенског века!! Оканите се раздора и неслоге поправите што сте разорили и пригрлите што сте увредили и отуђили, па ће се тиме доказати да вам је словенска заједница мила и драга, и тек тада моћи ће мирније гледати у своју будућност.“ Горња резолуција послата је на руском језику „Матици Хрватској“ и „Југословенској академији науке и уметности,“ па како је она важан акт и по садржини својој и са места одакле потиче, ми ју ево у преводу предајемо јавности, без икаквога нашег коментара.

Ничег нема новог под овим сунцем, или: све је то већ било. Бечки научар др. Маркус Мандау написао је у „Минхенским општим новинама“ („Minchener Allgemeine Zeitung“) један врло занимљив чланак о дефраудацијама и штрајковима у старијем добу. Доказује да су ове модерне болести већ у старо време биле познате. Само што су се ретко врло ретко дешавале. Из старог времена познат је само један раднички штрајк. Пекари пекарнице јерусалимске цркве отпочели су били у штрајк. (Да би се ово боље разумело, примећујемо, да су свештеници јерусалимске цркве имали своје пекарнице, које су пекле и продавале хлебове, за оне многобројне поклонике који су онамо долазили.) Свештеници јерусалимске цркве довели су били пекаре из Александрије. Но пошто ови нису умели да пеку тако добар хлеб као јерусалимски пекари штрајкачи, то су свештеници принуђени били да отпусте александријске пекаре и узму оне старе јерусалимске. Но ови су само тако хтели да одустану од штрајка, ако им се њихови захтеви испуне. И свештеници јерусалимске цркве морали су те захтеве и испунити. Дакле први најпознатији штрајк у старом добу однео је победу. Дефраудације су биле врло ретке. Из 14. века је опеван један „вештак“, који је проневерио у једној банци 6 хиљада златних скудија и са својом драгом умакао. У једној дворани дуждеве палате у Венецији овековечена су имена свију оних, који су из новчаних каса умели да смакну већу или мању своту и т. д. Др. Мандау завршује како нема ничег новог под овим сунцем, и како данашња мода изнајмљује све из старина, јер је свега тога већ било. Дал' у већој ил' мањој мери, то је друго питање.

Грчки наследник престола — страдао. Из Атине јављају, да је наследник грчког престола, Константин, задобио тешке ране. Када се на аутомобилу возио око вароши, избачен је ненадно из кола тако снажно, да је тешко позлеђен. Чувени лекари су брзојавно дозвани, да га излече.

Велики раднички штрајк у Америци. У Америци већ више од 21 недељу штрајкују радници америчких рудокопа. Државни оци врло су се забринули због тога, јер ако штрајк овај што пре не престане, Америка за зиму неће имати — угља. А од каквих би то убитачних последица било о том није потребно говорити. И сам председник северних америчких удружених држава покушао је да посредује између власника мајдана и радничких вођа. Но његов покушај није успео, јер власници неће удружења радничка, дакле раднике и њихове одборе да признају ни за каквог фактора. Већ пристају само да радницима појединцима испуне њихов оправдан захтев. По себи се разуме да организовани амерички радници неће на ово никако да пристану. Државни оци у удруженим државама америчким боје се последица, те с тога лупају главу о том, како да приморају власнике мајдана, да признају организовано тело радничко. И виде да то извести морају, јер радници неће одустати од тога. А да су радници амерички јединствено удружени и организовани, види се најбоље и по томе, што већ штрајк траје више од 21 недељу и они не осећају материјалну оскудицу. Доказ, да су се одавно смишљено припремали за тај штрајк и осигурали се, да га до краја изведу. И они ће доиста па крају победити. Ова тврдоглавост богатуна американских сведочи, да и у слободној Америци није све тако, као што се прича.

Толстој код куће. Лав Толстој навршио је сада 74. г. У последње време боловао је дуже и већ се држало да неће преболети. Због болести бавио се на Криму, но сада се опет вратио на своје имање, Јасну Пољану, и у стању је да, по свом старом обичају, предузима дуже шетње по околини. Он иначе живо ради сад на довршивању своје аутобиографије. Сарадник једног енглеског листа посетио је недавно Толстоја и пише о њему ово: „Нема данас на свету човека, који је више жртвовао од Толстоја, који би могао као кнез живети у кнежевском двору, док он међутим претпоставља да живи међу сељацима њиховим животом, да сам цепа дрва, да ложи ватру, да загреће кромпир, да презире сва светска уживања и да проводи дане у мучном раду. „Син мога баштована — причао је Толстој томе новинару — упита ме недавно: „Чије су све ове њиве?“ „Грофичине.“ „А ове онамо?“ „Грофичине.“ „Па зашто је толика силна земља само грофичина?“ „То је — настави Толстој — идеја правичности. Ја на то дечје питање нисам умео одговорити.“ Стари војник, Толстој је данас највећи апостол мира и пасивне покорности. Један сеоски дечак избио је једном Толстојеву ћерку и она изађе плачући пред свог оца. „Ја да сам на твом месту — рече јој Толстој — ја бих му изнео слаткише и мислим да би то боље било, него да сад и он батина добије.“ Један сељак украо је дрва из Толстојеве шуме, но свежањ је био и сувише велик и сељак га не могаше упртити. Шетајући се наиђе случајно Толстој на њега и помогне му. Толстој је — као што је познато — приличан чизмар и прави сељацима чизме а градио им је и велике сеоске пећи од блата. Но сада је чизмарски алат попала прашина, а сељаци морају сами да праве пећи, јер се Толстој жури да доврши своју аутобиографију, која ће бити најинтересантнија од свих радова те врсте, пошто ће се он у њој држати строго истине и неће штедети ни себе ни друге.

Брзојави „Застави.“

Стигли 23. септембра.

Будимпешта. Јуче у недељу трајали су цео дан преговори између министара једне и друге владе. У неким спорним тачкама у питању поравнања постигнут је споразум *у другим диференцијама није могло доћи до споразума. Аустријски се министри довече враћају у Беч. Министар-председник Сек иде данас у Беч да поднесе краљу извештај.*

Будимпешта. Под председништвом Селовим одржана је министарска конференција. Сви угарски министри су присуствовали. Сел у 1 сат после подне отпутовао у Беч.

Будимпешта. Радња са раном Јулија и Алберта Шпицера фалирала на берзи за производе. Диференција 200.000 круна.

Париз. Зола је сахрањен уз велико саучешће грађанства и народа. Министар наставе нагласио је у своме говору да цео свет жали за књижевником Золом.

Београд. (Од нашег извештача.) На јучерањем великом митингу код Коларца, који је требао да протестује против анархије и крвавог прогањања у Ст. Србији и Маћедонији, дошло је до бурних призора при конституисању и изасланик власти распустио је збор. — Опширније извешће сутра.

4622
tkv 1902. szám

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. törvènyszék mint tkvi hatoság közhirre teszi, hogy Dr. Kleisztner Gusztav ügyvéd ujvidéki lakos végrehajtást Popin Rakila és tsai dsztivani lakosok végrehajtást szenvedö ellen 23 kor. 55 fil. tökekövetelés és járiránti végrehajtán ügyeben adatnak 272 mi betében A I. 1—2 szm a fehett Ivanics Janos nevén allo 421 és 422 hsz. 210 ö.i. szu ház és bettetekre 940 koronaban továbba a dsztivani 328 mi botékben Ubavin Mirkó tulajdnahép fevett A. I. 1—2 sam. 789 és 790. hs. 289 ö.i. szu ház és betelekre 1217 koronában — ugynam betékben A II. 1—3 szam 1697. 1698. és 1664. ksz. jonatestve 2243 koronaban és ura betekben A II. 1—4 szam. 1661. 1682, 1693. 1694 sz. senágtestre az arverest 863 kor. ben ezennel megállapitatott kikialtási árban elendettetik, és hogy a fentebb megjelott ingatlan az 1902. évi Oktober hó 8 ik napjának d. u. 3 órakor Dsztiváni község hazanál megtartando nyilvános árverésen a megállapitott kikialtási áron alul es eladatni fog.

Arverezni szándékozók tattoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 94 kor. 90 fil. 121 kor. 70 fil, 224 kor. 30 fil.. 86 kor. 30 fil., készpénzben vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881 évi nov. hó 1-én 333 sz. a. kelt igaszágügymin. rend. 8 §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tez. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezésére kiállitott szabályszerü elismervenyt kiszolgáltatni.

A kir. Törvényszék mint Tlkvi hatóság.

Ujvidéken, 1902. junius hó 27-én.

Sághi s. k.
kir. tszéki biro.

658 1—1

23018 szám
Kig 1902.

Faeladási hirdetmény!

Ezennel közhirre tétetik, hogy az Ujvidék szab. kir. város tulajdonát képező állami kezelés allat álló „Vrbák“ erdőrészben a rendszeres gazdasági üzemtér szerint kihasználásra előirt 1506 k. hodl kiterjedésű 7 sz. vágásterületen levő fatömeg 1902. évi oktober hó 19.-én reggel 8 órakor a helyszinén megkezdendő nyilvános szóbeli árverésen az alább feltüntetett részletekben eladás alá kerül.

Árverés tárgyát kepezi:

1. Á vágásban található és 1 126. folyó számmal megjelölt 126 darab erdőgondnokságilag lebélyegzett műfára alkalmas nyárfatőrzs. A tőrzsek darabonként árvereztetnek el

2. Az álábbi kimutatasbam lévő kisseb méretű műfára es tüzifára alkalmas fatömeg.

A parczella Száma	Kiterjedese □ öl	A tőrzsek száma drb.	Kikiáltási ár K.	fil.	A parczella Száma	Kiterjedese □ öl	A tőrzsek száma drb.	Kikiáltási ár K.	fil.	A parczella Száma	Kiterjedese □ öl	A kőrzsek száma drb.	Kikiáltási ár K.	fil.
1	400	48	84	00	14	645	26	92	40	27	645	104	116	80
2	645	48	105	40	15	645	59	158	60	28	645	135	144	00
3	645	35	92	60	16	645	32	82	40	29	645	136	163	80
4	645	98	196	60	17	645	37	139	80	30	645	101	130	00
5	645	79	140	60	18	645	54	123	60	31	645	51	125	80
6	1290	86	157	80	19	645	32	56	60	32	645	42	114	30
7					20	645	50	95	60	33	645	46	84	40
8	1290	84	293	20	21	645	105	203	20	34	645	70	50	80
9					22	645	64	121	40	35	645	73	48	40
10	645	44	125	60	23	645	114	197	20	36	645	62	140	60
11	645	45	148	40	24	645	96	153	80	37	1121	150	254	80
12	645	40	180	60	25	645	114	180	00					
13	645	55	189	40	26	645	121	144	60					

3. Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

A részletes árverési és kihasználási feltételek a városi tanácsnál á gazdasági hivatalban és az ujvidéki m. kir. jarási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt betekinthetők.

UJVIDÉK szab. kir. város tanácsa 1902. évi október hó 2.-án.

SZALAY LAJOS s. k.
polgármester.

659 1—1

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.